יד: הכל שוחטין פרק ראשון חולין

עין משפט נר מצוה

קב א מי׳ פכ״ה מהל׳ שבת הל׳ יב סמג לאוין סה טושע״ע ס״ח סי׳ שח סעיף ז:
קג ב מי׳ פכ״ח מהל׳ שבת הל׳ יג [מו] טושע״ע ס״ח סימן שכ סעיף ח:

הגהות הב״ח

(ה) רש״י ד״ה והוינן וכו׳ לאוין כריתה כשילוך למחר: (ב) תוס׳ ד״ה לימר וכו׳ נאותה שבת והא דמוקי מתני׳:

שיטה מקובצת

ה) ואין הדבר תלוי אלא בגלויי מלתא: ב) דמשמע ליה מתני׳ שבת דומיא דיומא״כ:

רבינו גרשום

מאי טעמא לא אמר בריירה דדקתני טעמא אמרו לו לרבי מאיר אי אתה מודה לאחר שבת שמא יבקע הנוד וישפך הכל לארץ ואין לו יין לפרישי ונמצא זה שותה בלילן למפרע. ור׳ יהודה בריין אומר (אני) דאית ליה בריירה ומדתני איו ל״ל בריירה אין אדם מתנה על שני דברים כאחד כו׳. כלומר אין כול להנית עירובו למזרח למערב ולומר למחר אלך נגבר רבי למקום שירצה אלא אם בא חכם למזרח כו׳ מזרח ומערב נמי אין בריירה לומר אם בא חכם למזרח עירובי למזרח למערב עירובי למערב הא ליה בריירה איזה רוח יבוא אמאי מתיר ר׳ יהודה ואמר ר׳ יוחנן כבר בא חכם כלומר לאו כדסברת הוא יכול להתנות אם בא חכם למזרח ואם בא חכם למערב אלא אנן קאמרינן ר׳ יהודה אם כבר בא חכם לומר שכבר בא למזרח ומע״ש עירובי למזרח ואם כבר חכם בא למערב מע״ש עירובי למערב ועכשיו ליתי רבי יהודה בריירה והלכך באיסור ליומיה כולו ולא הלכה כמותו[ו] אלא אמר רב יוסף ר׳ יהודה היא והלכה כמותו בהלכה דכלים ר׳ יהודה אמר ובלבד שיהו רשין (מעין) מלאכתן כלומר נעין מלאכתן שהיו עושין בתחילה קודם שביריתן רצוק לתוכן מקפה רבי אלמא כיון דלא איכון דהאי מלאכה מע״ש ובר׳ הלכה זו דאמרי׳ אסורה באכילה ליומיה הלכה כמותו: דלכפוף אוכלא אוכלא דאיפרת הוא. כלומר כענין פרו ורבו ושמעינן לה לרבי יהודה דאוכלא דאיפרת שפיר דמי ומותר אע״פ שאינו מוכן מע״ש: דתנן אין ביחתין כו׳ רבי יהודה אומר אם לאוכל היוצא מהן מותר. כלומר כה דאמרת אם לאוכלין כעצמן אסורה אם לאוכלין דיה רוצה הפירות היוצא בהן מותר כלומר דאוכלא דאיפרת הוא אם למשקין היוצא מהן אסור דהוה ליה נולד ואסור: ולאו איתמר עלה מודה היה ר׳ יהודה בכלי זיתים כיון דלשחיטה קיימי וכו׳ ואסור בהנאה הכא נמי כיון דלשחיטה וכו׳. והא אסורה לשחוט (בי״ט) (בשבת). מידי הוא טעמא אלא לרב כלומר לדעת מי באה כולה הלכה אלא לרב ודאמר רב חלוק היה ר׳ יהודה אפי׳ בכלי זיתים ועובים דלשחיטה קיימי שמותר: אלא רבי יהודה דנרות היא. כלומר כשם דאית ליה מוקצה לענין נרות כך אית ליה מוקצה לענין שחיטה. אין דהא תנן רבי יהודה אומר

ו) ליט מוכן ולאלי ל״ל איכלך מי ליה לן דאיה דשחיטה כלאכלה ליומיה לרי׳ מתנה דאם לא היתה נבלה מע״ש וכו׳.

מסורת הש״ס

ה) [עירובין מ: יפ״ו], ב) ביצה לח: עירובין לי: [ומשנ״ת], ג) [ב״ב סז: ומ״ש], ד) שבת קמד:, ה) ביצה כ. שבת קמג:, ו) שבת סט. ז) [שם איתא כזאיתם], ח) [בשבת קמג: אית׳ כזיתים], ט) שבת מד., י) [נ״ל דתניא], כ) עיין מהר״ם, ל) [עיין היטב רש״י בגלה ג. ד״ה שמא יפחוט ועי״ש היטב רש״י בשבת קמג: ד״ה אין סותמין דה״ל מפרק תולדה דדישה].

מוסף רש״י

שמא יבקע הנוד. קודם שיפרים ויתיבו ומצלת ששתה טבלין למפרע, דבשלמא כי מפרים לה לאחר זמן אינה למימר הך דמנא בשתה לאלן כהן יש בריירה דמעיקרא בתוך הנוד נמי דיריה הואי משעת קריאת שם ואילין שהה, אבל כי בקע הנוד ולא איכרך לה תרומה מיהא יש בריירה אינה לימר, הא לאלין לגבוף לאו בכלל תרומה אתאי (עירובין לה.) שהרי לא הוכרחה התרומה מעולם (ביצה לח.). לבשיבקע. נעיין בדבר לאחרו, לימר דלא הוייטין לה׳ כי מסר ליה לשומר (עירובין לה.) וכדריב יוסא נו: ושוכה כה.) כשיבא לידי כך יבא טבלים שתה, אבל אין לחוש לכך דלא שכיח ליבקע (ביצה כו.), אין אדם מתנה על שני דברים כאחד. לומר בא לכאן ולכאן למקום שאתה אלך, דאין בריירה, אלא על אחד ואינו יודע לריבון יבא יכול להנות? ולומר בא חכם למזרח כו׳ (עירובין לה.) אינו מתנה אלא אם כמכמים לומר למחר אבריר. דכי בריר למחר מי ייתר דעבוד של אותו רוח קנה לי בין המשמות, והוכרר למפרע לא אמרינן (ביצה לה.) לפי שקניית עירוב בין המשמות היא, יכולים בריר למחר אינו שילה לא אמרינן אבריר לומר הוכרר שהעבוד לגד חכם זה קנה שביתה אחת, אלא על חכם אחד ואינו יודע לאחר רוח יבא הוא מתנה אם בא למזרח עירובי של מזרח יקנה לא למערב עירובי של מערב יקנה, ואינו לכאן ולכאן על שני חכמים למקום שתלך אלך לא, דאין בריירה (יומא נו.) מאי שנא לכאן ולכאן. דתלה עצמו לומר בחיה שתלה אלך, דלא סרי ר׳ יהודה (עירובין לה.) דקס״ל בין המשמות עדיין חכם לא בא ואינו כאלכאן ריבול לנוח משתחן למזרח ולמערב ובא לי לאחד מהם (יומא שם). מו: דקס״ל זמנין דחכם בא בין עד לאחר בין המשמות בגון שהכנה לי בתוך המחוז שבאותו מקום בית המדרש או בתוך ד׳ אלפים ובאו מכיר אילן או גדר לסוף אלפים למקום שהכנה לי ואחר שביתתו שתתי, דיכול לילך מהכנה ד׳ אלפים אמות כדאמר בעירובין (מנו:) הלכך ליכא דבשעת קניית עירוב לא אחי חכם להנות אחרת והבר אחי מי ייתר דקנה הוא עירוב למפרע, דלמה חכם בין המשמות לא היה דעתו לבא לכאן, אי לא שמכינו אבריר דאבריר לומר הוכרר דלרוח זה היה חכם עתיד לבא בא חכם אחר דלמקום שיבא החכם יבא עירובו קונה למפרע (ביצה לח.). דאין בריירה. דכי בריר למחר אמרינן שמא אחמול מי קנה עירוב לאו דעתיה אהכן הוה אלא אחרינן (עירובין לו.). מזרח ומערב נמי. כשתלה זה עירובו בדעת החכם לומר יקנה עירוב לרוח שהחכם בא לה. אין בריירה. שמא בין המשמות היה כדעתו של חכם לרוח שהנבדה. (יומא נו.) בשלא בא אלא אחר, ופק״ד הבאתא דבין המשמות עדיין לא בא חכם למזרח, שעדיין היה רחוק מן העירוב עשה אלפים אמות אמר אמות המשמשיה הלך אלפים ונמנם לאתר אחרעבת אלפים של עיר, הה שהגיע עירובו ותלה בדעת החכם ואחר אם יבא לאמזרח עירובי אם לא יבא לא לאלן אלא לכאן כרבי כבן עירי אלא יהא עירוב, ולמחר שהב שבא למזרח מי ייתר דבשעת קניית עירוב לא אמרינן אבריר. דאין בריירה. דכי בריר למחר אמרינן שמא אחמול מי קנה עירוב לאו דעתיה אהכן הוה אלא אחרינן (עירובין לו.). וכבר בא חכם. הא דאמר ר׳ יהודה אם בא חכם לומר דבשלמא הוא דעתו בין המשמות עדיין לא בא חכם למזרח, שעדיין היה רחוק מן העירוב עשה אלפים אמות אמר אמות המשמשיה הלך אלפים ונמנם לאתר אחרעבת אלפים של עיר, הה שהגיע עירובו ותלה בדעת החכם ואחר אם יבא לאמזרח עירובי אם לא יבא לא לאלן אלא לכאן כרבי כבן עירי אלא יהא עירוב, ולמחר שהב שבא למזרח מי ייתר דבשעת קניית עירוב לא אמרינן אבריר. דאין בריירה. דכי בריר למחר אמרינן שמא אחמול מי קנה עירוב לאו דעתיה אהכן הוה אלא אחרינן (עירובין לו.). מזרח ומערב נמי. כשתלה זה עירובו בדעת החכם לומר יקנה עירוב לרוח שהחכם בא לה. אין בריירה. שמא בין המשמות היה כדעתו של חכם לרוח שהנבדה. (יומא נו.) בשלא בא אלא אחר, ופק״ד הבאתא דבין המשמות עדיין לא בא חכם למזרח, שעדיין היה רחוק מן העירוב עשה אלפים אמות אמר אמות המשמשיה הלך אלפים ונמנם לאתר אחרעבת אלפים של עיר, הה שהגיע עירובו ותלה בדעת החכם ואחר אם יבא לאמזרח עירובי אם לא יבא לא לאלן אלא לכאן כרבי כבן עירי אלא יהא עירוב, ולמחר שהב שבא למזרח מי ייתר דבשעת קניית עירוב לא אמרינן אבריר. דאין בריירה. דכי בריר למחר אמרינן שמא אחמול מי קנה עירוב לאו דעתיה אהכן הוה אלא אחרינן (עירובין לו.). וכבר בא חכם. הא דאמר ר׳ יהודה אם בא חכם לומר דבשלמא הוא דעתו ב